

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

УДК 378.6:930

Бобіна О. В.

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії, директор Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), oleg.bobina@nuos.edu.ua

ЯК ПРАЦЮЄ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ НА ЧЕТВЕРТИЙ РІК ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

Автор описує головні досягнення студентів та викладачів Гуманітарного інституту на третій рік Великої російсько-української війни (2014–2025 рр.). Автор описує атмосферу в місті, умови навчання і роботи, проблеми життя та навчання.

Ці нотатки стануть у пригоді майбутнім дослідникам такого складного часу в житті української вищої освіти.

Ключові слова: гуманітарний інститут, НУК, війна, 2025, студенти, викладачі.

У 2025 р. робота інституту залежала від чергового, четвертого, року війни й ряду інших факторів. Серед них: робота нової кафедри «Психологія» (жовтень 2024 р.), утворення нового філологічного інституту НУК (січень 2025 р.), повного приєднання педагогічного інституту до НУК (січень 2025 р.).

В січні-лютому 2025 р. світло відключали, але ми вже й забули про це. Шахеди та ракети прилітали регулярно. А в листопаді 2025 р. через скаженого сусіда знову почалися відключення. В грудні 2024 почала працювати нова котельня у дворі Головного корпусу НУК. Але тепла подавали мало. До ремонту так і не дійшло. А зараз в кінці 2025 р. взагалі припинилися розмови про ремонт Головного корпусу. Разом з тим, служби університету працюють в Головному корпусі. І навіть троє викладачів проводять пари там.

Зате поступово, в першому півріччі 2025 р. обжилися в корпусі на Морехідній. Там було тепло. Студенти й викладачі повільно поверталися в аудиторії. Більше всіх працювали там дизайнери. Перша половина 2025 р. була плідною для діяльності всіх кафедр.

Вже в січні 2025 р. Віктор Деркач відвідав Германію як запрошений спікер на конференцію і читання лекцій в германських університетах. Завдяки своїй роботі, молодий завідувач кафедри привіз благодійну допомогу і покращив технічне оснащення кафедри. Взимку встановлено зв'язки з Академією менеджменту та адміністрування в м. Ополе (Польща). Олімпійці провели з ними зом-зустрічі, а осінню 2025 р. зустрілись на конференції. Восени 2025 р. видали разом з поляками навчальний посібник. По-

чинаючи з зими спортсмени частіше отримують благодійну допомогу. Завдяки системній роботі вони частково обладнали один з кабінетів, готуються обладнати свою лабораторію для студентських досліджень. З зими студенти спеціальності Олімпійський і професійний спорт почали систематичні навчальні дослідження в спортивних школах міста. Студенти спортсмени I і II курсів активно займаються спортивним волонтерством.

Спортсмени активно зайнялися профорієнтаційною роботою. Завідувач кафедри в лютому і червні зустрічався з тренерами в спортшколі «Надія». Розповідав і про спеціальність, і ділився досвідом своєї роботи. А викладачі кафедри ФВС і активно «втягують» студентів в спортзали, проводять велику кількість змагань в університеті, готують команди для міжуніверситетських змагань. Осінню 2025 р. на жаль, не провели свято студентського спорту, але взяли участь як волонтери у Всеукраїнських змаганнях з велоспорту.

Активно працювали дизайнери. Студенти дизайнери вже обжили кабінети на Морехідній. Після отримання тривожних повідомлень дизайнери переїхали в музей «Старофлотські казарми». В 2025 р. дизайнери провели ряд конкурсів. Самий відомий «Корабель креативу» (лютий-квітень 2025 р.). Регулярно проводять толоки, облаштовують своє життя в корпусі ННГІ. «Розбирають» аудиторію Чигінцевих, перенесли столи від спортсменів до себе, вдруге провели «живий» захист бакалаврських робіт в аудиторії корпусу Гуманітарного інституту. Взяли участь в методсемінарі в КНУТД і в конференції. Проблема звичайно з кадрами (квітень 2025 р.), але

потроху вирішують. На осінь 2025 р. з'явився новий викладач. Тепер, головне не злякати його вимогами до викладачів.

В літку 2025 р. і олімпійці і дизайнери провели наживо вступні, творчі екзамени.

Особливою відзнакою 2024/2025 н. р. стала «битва за кабінети». Дизайнери і молода кафедра психології сперечалися за кабінет 227. Психологи хотіли зробити в даному кабінеті кафедру, а дизайнери не дали – це було восени 2024 р. Але весною 2025 р. психологи провели операцію під назвою «Психслужба НУК». Вони перенесли психологічну службу в кабінет 227 в Новий корпус і отримали контроль над ним. Та всі «образи» вже забулися. Тим більше, що двері не фарбовані і немиті, ні в кабінеті 225, ні в кабінеті 227.

А взагалі психологи молодці. Вони чи не найбільше працюють із студентами. Всі психологи активно працюють з дітьми. Але найбільше Людмила Мухіна. Наші психологи, активно підключилися разом з викладачами Педінституту до роботи в програмі «Подолання розриву: розбудова потенціалу інклюзивної освіти педагогів та членів громади» (міжнародна програма). Інна Чугуєва активно співпрацює з Червоним Хрестом і залучає до цієї роботи студентів. Постійно проводиться тренінги, постійна співпраця з благодійними фондами.

Попрацювали і журналісти. Провели першу конференцію, набрали перших магістрів. Але дітей мало. Хоча журналісти були і в школах і проекти запускали. Ну і ціна «величезна»!

Активно почав працювати самий молодий завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії. Кафедра забезпечує навчальний процес для студентів всіх спеціальностей. В квітні кафедра СГДФ провела чергову студентську конференцію. Людмила Матвієнко ходить з дітьми в музей і Дикий сад (осінь 2025 р.). Кафедра з літа 2024 р. веде інстаграм ННГІ НУК. Викладач Ольга Сонечко робить оновлення новин регулярно.

Важливим кроком в демократичному розвитку Гуманітарного інституту є зміна Голови вченої ради. Враховуючи прохання ректора НУК про демо-

кратизацію і децентралізацію управління замість колишнього голови на посаду призначили досвідченого фахівця Ольгу Кравчук.

Приймальна комісія 2025 р. Приймальна комісія пройшла краще чим в 2024 р. Дизайнери і олімпійці відновили творчі вступні іспити наживо.

Олімпійці провели екзамени в спортзалі ФОК. Проводили іспити під запис і з цим добре впоралися.

Зовсім не набрали журналістів. Всі інші набрали достатньо великі групи. Багато прийшло психологів, особливо на заочну форму навчання в магістратуру. Якість «рози-хази» з психологами із Херсону. Хаос, повний, в заповненні договорів про оплату за навчання. На кінець листопада жодного договору з ННГІ в бухгалтерії немає. Знову жах з цінами. Більше 40 тис. на рік у журналістів. Тому цього року вони набрали лише на заочну форму навчання бакалаврат і двох магістрів. Незважаючи на проблеми, олімпійці і дизайнери зберегли бюджет, а психологи завдяки студентам-пільговикам отримали бюджетні місця.

Студенти 2025 р. На 1 грудня 2025 р. в ННГІ НУК навчається 609. Денна форма 312, заочна 297. Бакалаврат 430, магістратура 179.

Літом 2025 р. набрали: бакалаврат 130, магістратура 91. Денна форма 84, заочна 137.

По ОП на 1.12.2025 р.

Навчальний рік 2025–2026 почався краще ніж попередній. 31 серпня в художньому театрі провели посвяту в студенти. Було гарно, багато студентів і жарко. Але всі були задоволені. За наказом ректора всі вийшли на пари. Звичайно, що життя внесло свої корективи. Основні зусилля зосередили на I і II курсі, щоб їх не втратити. Кількість студентів які ходять на пари зросла. Якщо дизайнери та психологи, ще і минулого року ходили, то цього року порадували спортсмени. Там сформувалася ядром до 10 студентів які «серйозно» ставляться до навчання. Радую те, що молодий завідувач кафедри розуміє що з першим курсом треба працювати по особливому. Корпус на Морехідній гарний і вміщує всі I і II курси попри alarm перших двох тижнів з розкладом.

Денна форма навчання

Курс	Дизайн		Спорт		Психологія		Журналістика		Всього	
	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт
1	10	7	10	10	5	14	0	0	25	31
1х					2	2			2	2
2	10	8	5	14	10	20	0	4	25	46
ст3.2			3	1	0	3			3	4
3	12	8	10	8	7	6	1	5	30	27
ст3.3			9	0					9	0
4	16	2	14	1	7	8	5	2	42	13
ст3.4			5	10					5	10
5м			10	5	0	2	0	0	10	7
6м			4	12	2	3	0	0	6	15
Всього	48	25	70	61	33	58	6	11	157	155
	73		131		91		17		312	

Заочна форма навчання

Курс	Дизайн		Спорт		Психологія		Журналістика		Всього	
	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт	Бюджет	Контракт
1	0	2	1	6	0	28	0	3	1	39
1х					0	2			0	2
2	0	1	0	3	0	14	0	0	0	18
хст3.2					0	2			0	2
ст3.2			0	4	0	15			0	19
3	0	0	0	2	1	23	0	1	1	26
ст3.3			3	1					3	1
4	0	2	1	3	4	10	0	0	5	15
ст3.4			0	3					0	3
5мхз					0	21			0	21
5м			1	14	0	57	0	2	1	73
6м			1	12	0	52	0	2	1	66
Всього	0	5	7	48	5	224	0	8	12	285
	5		55		229		8		297	

Студенти гуманітарії навчаються в основному там. Студенти навчаються нормально. Трохи привели до ладу індивідуальні графіки, привчили студентів. За підсумками осінньої атестації регулярно «бачать» викладачів до 50 % наших студентів. Від 30 % до 40 % студентів I і II курсу регулярно ходять на пари.

Студенти активні й в позанавчальній діяльності. Ввели нову студентку до складу вченої Ради. Призначили студентських кураторів. Дизайнери активно ходять на виставки до Івана Булавицького, Олександра Матійко та інших. Студенти IV курсу двічі побували на «корабликах». Якби трохи журналісти набрали, то було б гарно!

Викладачі. На 1.12.2025 р. в ННГІ працює 61 викладач (штатних та сумісників) та співробітників. З них 26 кандидатів наук, 3 доктори наук, 4 заслужених тренери, 2 заслужених діячі мистецтв.

Сама велика втрата 2025 р. – Олександр Яцунський, після важкої хвороби навесні його не стало. Замість нього кафедру очолив Валентин Берестнев. Кадри викладачів поповнилися за рахунок викладачів які прийшли на кафедру психології (3 викладачі) і СГДФ (2 викладачі) із педагогічного інституту.

Психологи – єдина кафедра в ННГІ де немає кадрових проблем. Але у них є проблеми з ліцензуванням. Через зменшення кількості студентів складна ситуація у журналістів. У дизайнерів, Чигінцевим не продовжили заяви на роботу. Зате прийшов новий викладач. Наче завзятий. Вирівнюється ситуація у олімпійців і спортсменів.

Восени 2025 р. викладачі трохи «побухтіли» але швидко повернулися в аудиторії, до першого і другого курсів.

Викладачі в цілому сумлінно виконують свої обов'язки за ті гроші які отримують від держави. В 2025 р. багато перероблялося робочих програм навчальних дисциплін через перехід на нову класифікацію галузей знань. З зими 2024–2025 н. р. викладачі освоювали web-кабінет. За кордоном п'ять викладачів, всі інші в Миколаєві.

Викладачі пишуть статті, приймають участь в конференціях, готують студентів для участі в конференціях і конкурсах, пишуть посібники і методички.

В жовтні викладачі кафедри СГДФ провели XIII конференцію «Миколаївщина і Північне Причорномор'я». Сформували Гуманітарний вісник НУК (2025 р.)

Робота дирекції. Важливою є робота дирекції. Наші співробітники комунікують зі студентами, викладачами, працівниками навчального відділу та з іншими підрозділами, батьками, тренерами та ще й вислуховують директора. У 2025 р. працівники дирекції продовжують сумлінно виконувати свої функції. А ще заносять в АС «Деканат» навчальні плани ОП, робочі навчальні плани; академічні довідки, не лише тих хто просить, а й всіх відрахованих; і ведуть електронний реєстр студентів з величезною кількістю інформації; дають консультації студентам, викладачам, батькам.

В січні 2025 р. у зв'язку з реорганізацією Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського прийняли їх студентів спеціальності Психологія. Зі студентами була організована ознайомча зустріч з кафедрою і дирекцією. Довго чекали на передачу особових справ та документації на студентів від педагогічного інституту, особливо академічні довідки.

Натомість дирекція дуже швидко передала всю документацію і навчальні картки студентів спеціальності «Філологія» і «Юридичний переклад» новому підрозділу Філологічному факультету.

З вересня 2025 р. розпочалася обов'язкова базова загальновійськова підготовка (БЗВП) для студентів чоловіків 18–25 років денної форми навчання. Були певні проблеми з налагодженням комунікації та розкладом лекцій, так як розклад на тиждень надавався з запізненням. Але дирекція з усіма завданнями справилася. Була створена телеграм група з 17-ми студентами, які мають проходити військову підготовку для швидкого їх інформування.

Покращили роботу зі студентами по оплаті за навчання. Оформлення заяв на помісячну оплату, більше нагадувань про необхідність оплати, посилення контролю, встановлення кінцевих строків на погашення боргів. В результаті станом на грудень 2025 р. за фінансові борги було відраховано лише два студенти.

Зимова сесія 2025 пройде за допомогою електронних кабінетів викладачів та з електронними відомостями (хоча вони вже не новина). В будь-якому випадку я не чув скарг на наших працівників дирекції.

Важливою складовою роботи дирекції є підтримка електронних каналів комунікації. Працівники дирекції підтримують Telegram-канали для студентів ННГІ, канал для звітів про оплату за навчання, канал Вченої ради ННГІ.

Підсумки. А якщо коротко, то в 2024–2025 н. р. Головними були ряд речей:

1. Збережено контингент студентів, незважаючи на провал журналістів, і утворення філологічного факультету куди перейшли наші лінгвісти. Натомість більше стало заочників, особливо магістрів психологів. Подивимось що з ними буде.
2. У 2024–2025 н. р. і 2025 р. збільшилася кількість студентів в аудиторія. Особливо студентів I і II курсу. Покращилася організаційна дисципліна серед студентів які навчаються за індивідуальним графіком навчання, які знаходяться за кордоном. Краще стали платити за навчання.

3. Збільшилася кількість позанавчальних заходів серед студентів.
4. Оновлено викладацький склад на кафедрі психології та СГДФ, частково у дизайнерів (осінь 2025 р.).
5. В жовтні 2024 р. створено кафедру психології, знову активовано роботу психологічної служби НУК.
6. Змінився завідувач кафедри СГДФ і ФВС. Останню очолив Валентин Берестнєв (квітень 2025 р.), після смерті Олександра Яцунського.
7. Провели вибори завідувачів кафедр ТООПС, Журналістики, Дизайну (грудень 2024 р.), провели вибори Голови Вченої ради ННГІ (Ольга Кравчук) та заступника (Наталя Данильченко). В грудні 2025 р. відбулися вибори завідувача кафедри Психології.
8. Отримали умовні акредитації бакалаврат і магістратура за відповідними ОП.
9. Оновили положення про ННГІ, про кафедри, оновлюємо посадові інструкції (осінь 2025 р.).
10. Оновили символіку ННГІ, надрукували рекламні матеріали, Пані Наталя Данильченко зробила дизайнерські календарі.

Особлива частина нашого життя пам'ять про тих хто загинув захищаючи нас. Ми пам'ятаємо тих, хто загинув в 2022–2025 рр.: Богдан Ізмайлов (дизайн), Олександр Грищенко, Артем Хан, Даниїл Єгоров, Андрій Хорошко, В'ячеслав Тимошенко (усі спорт).

Bobina O. V., Associate Professor of the Department of Psychology, Philosophie, Social and Humanitarian Sciences, Director of Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), oleg.bobina@nuos.edu.ua

HOW THE HUMANITARIAN INSTITUTE WORKS IN THE FOURTH YEAR OF THE GREAT WAR

The author describes the main achievements of students and teachers of the Humanitarian Institute in the third year of the Russian-Ukrainian war of 2014–2025. The author describes the atmosphere in the city, the conditions of study and work, the problems of life and study.

These notes will be useful to future researchers of such a difficult time in the life of Ukrainian higher education.

Keywords: humanitarian institute, NUK, war, 2025, students, teachers.

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Ускова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/8. Ум. друк. арк. 18,1. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.